

28 ŞUBAT POST MODERN DARBESİ VE TÜRKİYE’DE ASKER-SİVİL İLİŞKİLERİ¹

1. Yaşar ASILTÜRK²

ORCID No: 0000-0002-5864-3362

2. Ayfer Genç YILMAZ³

ORCID No: 0000-0002-4714-0639

Başvuru Tarihi: (Editör dol.)

Kabul Tarihi: (Editör dol.)

Yayın Tarihi: (Editör dol.)

ÖZET

1960 yılından itibaren Türkiye’de ordu doğrudan veya dolaylı biçimlerde siyasete müdahalede bulunmuş ve demokratik sistem Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından sayısız kez kesintiye uğratılmıştır. Bu açıdan, ordu her zaman siyasete müdahil olmuş ve sivil yetkililer siyasal iktidarı ordu ile paylaşmak zorunda kalmışlardır. Elinizdeki çalışma, 28 Şubat post-modern darbesinin Türkiye’de asker-sivil ilişkilerine yönelik etkisini ele almak niyetindedir. Bu doğrultuda çalışma, ilk olarak, 28 Şubat sürecini hazırlayan tarihsel arka planı inceleyecektir. Ardından, darbenin nedenlerini ve gelişimini analiz edecektir. Son olarak makale, askeri müdahalenin Türkiye’de asker-sivil ilişkilerine yönelik etkisini değerlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: asker-sivil ilişkileri, 28 Şubat, darbe, Türkiye

FEBRUARY 28th POST-MODERN COUP AND CIVIL-MILITARY RELATIONS IN TURKEY

ABSTRACT

Since 1960, the Turkish military intervened directly or indirectly in politics and the democratic system has been interrupted many times by the Turkish Armed Forces. In this regard, the military was involved in politics and civilian authorities had to share political power with them. The present study intends to deal with the impact of the February 28th post-modern coup on civil-military relations in Turkey. For doing that, in the first place, the study will analyze the historical background that paved the way towards the February 28th coup. Later, it will examine the reasons behind the February 28th post-modern coup and its development. Finally, it will explore the impact of this military intervention on civil-military relations in Turkey.

Keywords: Civil-military relations, February 28th, coup, Turkey

¹ Bu makale çalışması “Türk Siyasi Tarihinde Asker-Sivil İlişkileri Kapsamında 28 Şubat Post-Modern Darbesi” tez çalışmasından türetilmiştir

² Yaşar ASILTÜRK – İstanbul Ticaret Üniversitesi –Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Öğrencisi - yaasar.asilturk@istanbulticaret.edu.tr

³ Dr. Öğretim Üyesi - Ayfer GENÇ YILMAZ - İstanbul Ticaret Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler - agenc@ticaret.edu.tr

1. GİRİŞ

Konsolide olmuş demokratik sistemlerde asker ve sivil alanlar arasında keskin bir ayrımın varlığı bir şart olarak öne sürülmektedir. Öte yandan, demokrasi yönünden gerekli gelişmeyi gösterememiş ülkelerde asker ve sivil alanlar arasına net bir ayrım çizilememiş ve askerin siyasete müdahale etmekten çekinmediği modeller ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, demokratik Batı toplumlarında askeri darbe ve müdahale gibi olaylara pek rastlanmazken, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkeler sık sık siyasete askerin darbe veya dolaylı müdahalesi ile karşılaşmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde askerin siyasette etkisi ve gücü Cumhuriyet yönetimi ve dönemiyle başlamış değildir. Henüz Osmanlı İmparatorluğu döneminde dahi askerin siyasette belirleyici bir aktör konumunda olduğu söylenebilir. Gazali'nin ifadesine göre; memleket durumunun kötü olduğu hallerde ordu kime bağlı ise halife o olur.” Dolayısıyla, sivil siyasetçilerin askerin desteğini almadan iktidarda bulunmalarının pek de mümkün olmadığı bir tablo tarihsel bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır (Söğütü, 2000).

Elinizdeki çalışma, modern Türkiye siyasetinin önemli siyasal gelişmelerinden biri olarak nitelendirilen 28 Şubat post-modern darbesinin asker-sivil ilişkilerine yönelik etkisini incelemek amacıyla, ilk olarak, cumhuriyet öncesi dönemin asker sivil ilişkilerini analiz edecektir.

2. ASKERİ MÜDAHALELER VE ASKER-SİVİL İLİŞKİLERİNİN TARİHSEL ANALİZİ

Türk siyasi tarihinde asker sivil ilişkilerinin tarihsel analizi kapsamında İslamiyet öncesi dönemlere kadar inmek mümkün olsa da, çalışmanın sınırlandırılması maksadıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine eğilen ve bundan sonrasına –modern Türkiye siyasi tarihine- ağırlık veren bir analiz ile sınırlı kalınacaktır.

Osmanlı'da tahta geçmiş 36 padişahın 12'si askeri darbe veya kalkışma sonucu tahtından el çekirilmiş veya görevi başında öldürülmüştür (Demir, 2013). Osmanlı İmparatorluğu devrinde sebepleri ve sonuçları açısından en önemli darbe olarak II. Abdülhamid'in tahttan indirildiği 31 Mart Vakası nitelendirilse de, aslında, Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşanmış ilk askeri darbe 1446 yılında Buçuktepe İsyanı adında II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet)'e yönelik yapılan darbedir. Yaşı küçük olduğu gerekçesiyle Yeniçeri Ocağı'nın rahatsızlığını dile getirmesiyle başlayan süreçte II. Mehmet tahttan indirilmiş, yerine tekrar tahta geçen II. Murat'ın Yeniçerilerin maaşlarına zam yapmasıyla süreç son bulmuştur. Fatih Sultan Mehmet'e yapılan askeri darbeden sonra özellikle Yeniçeri Ocağı askerleri sürekli isyan etmişler, ayaklanmalara sebep olmuşlar ve 1826 yılında Yeniçeri Ocağının lağvedilmesine kadar sayısız isyanda bulunmuşlardır (Demir, 2013).

İlerleyen dönemde, 1861 yılında, 31 yaşında tahta çıkan Sultan Abdülaziz 1876 yılında yapılan askeri darbe ile hem tahtını hem de hayatını kaybetmiştir. Sultan Abdülaziz dönemi ekonomik sıkıntılar ve Balkanlar ve Ortadoğu'da İmparatorluğa karşı ayaklanmalar ile sıkıntılı bir dönem olarak kayıtlara geçmiştir. Abdülaziz'e karşı yapılan darbe bir nevi donanma darbesidir. Dolmabahçe Sarayı'nı kuşatma altına alan askerler, Sultan Abdülaziz'i Feriye Sarayı'nda gözaltında tutmuşlardır. Fakat bir gün sonra Abdülaziz'in bilekleri kesilmiş halde bulunmuştur. Sultan Abdülaziz'in intihar mı ettiği yoksa öldürüldüğü mü hala açığa

kavuşturulamamıştır (Yener, 2016).

Son ama en önemlisi, Rumi takvimdeki günü itibariyle 31 Mart Vakası olarak adlandırılan olayda Sultan Abdülhamit tahttan indirilmiştir. Modern Türk siyasi tarihinin ilk kanlı darbesi olarak askerin siyasete olan müdahalesi Bab-ı Ali Baskını ile gerçekleştirilmiştir. Kamil Paşa ve hükümet yetkililerince 23 Ocak 1913 tarihinde büyükelçilerin vermiş olduğu notanın görüşüldüğü toplantı esnasında, İttihat Terakki Cemiyeti lideri Enver Bey ve diğer İttihatçılar salonu basmıştır. Yaşanan çatışmalardan sonra Enver Bey, Kâmil Paşa'ya istifasını imzalatarak yönetime el koymuştur. Askeri darbe sonrasında Mahmut Şevket Paşa'ya kabine kurma görevi verilmiş olsa bile, asıl güç askeri darbenin mimarı olan Enver Bey'de kalmıştır (Küçük, 1991).

2.1. Cumhuriyet Dönemi Asker-Sivil İlişkileri

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşu olan 1923 yılından, 28 Şubat 1997 sürecine değin, görev yapmış ve dönemi itibariyle görevi devam eden 9 Cumhurbaşkanı'dan 6'sı asker kökenlidir. 74 yıllık Cumhurbaşkanlığı süresinin yaklaşık olarak 55 yılı asker kökenli Cumhurbaşkanlarının yönetiminde geçmiştir (Duman, 2019).

Osmanlı İmparatorluğu son dönemlerinde sıkça sorulan bir soru olan 'Devlet nasıl kurtulur?' sorusunun baş aktörü Osmanlı ordusu elitleri iken, Türkiye Cumhuriyeti döneminde bu soru; 'Devlet nasıl korunur?' şeklinde güncellenmiştir (Lewis, 1993). Böylece ordunun ülke yönetiminde söz sahibi olması ve rejimin koruyucusu rolünü üstlenmesi kolaylaşmıştır. Cumhuriyetin ilanından önceki zamanlarda yani Millî Mücadele Döneminde Cumhuriyetin kurucu elitleri Osmanlı'nın son döneminde yaşanmış acı tecrübelerle dayanarak, asker-sivil siyaset ilişkilerini birbirinden ayırmaya çalışılmış olsa da, olağan üstü savaş koşulları nedeniyle asker hem savaşın içerisinde yer almıştır, hem de siyasette aktif bir rol oynamıştır. Kurtuluş savaşının zor şartlarından ötürü, ordu daha merkezci ve özerk bir yapı haline bürünmüştür. Cumhuriyeti kuran kadrolar, hâkimiyetin kaynağı olarak orduyu değil meclisi göstermiş, ulusal egemenliği, hâkimiyeti ve milli iradeyi temsil edecek tek kurum olarak meclisi işaret etmiştir.

Öte yandan uygulamaya bakıldığında kolaylıkla fark edileceği üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren askeri yapının ülke yönetimi üzerinde etkin olmasından da kaynaklı olarak ordu, sivil siyaset üzerindeki etkisini her daim hissettirmiştir. Atatürk ve İnönü dönemlerinde liderlerin asker kökenli oluşu ve toplum nezdinde büyük saygınlığa sahip olmaları sebebiyle ordunun sivil siyaset üzerindeki baskı aygıtı görevi toplum tarafından eleştirilmemiştir. Atatürk ve İnönü sonrası dönemde, ordu ön plana çıkmaya başlayarak, çok partili sisteme geçildiğinde kendisini partiler üstü bir aygıt olarak tanımlamış, askeri darbeler sonucunda anayasal olarak da kurumsal bazda yetkiler elde etmiştir.

2.2. Cumhuriyet Dönemi Askeri Müdahaleler

Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk askeri darbe 27 Mayıs 1960 tarihinde meydana gelmiştir. Asker, Adnan Menderes liderliğindeki Demokrat Parti iktidarını görevden indirerek yönetime el koymuştur. Başbakan Menderes'in idam edilmesiyle sonuçlanan süreç sonrası 1961 yılında yeni bir anayasa yapılmıştır (Ahmad, 1999).

27 Mayıs askeri darbesi asker-sivil ilişkisi bağlamında ordunun hâkim bir güç olarak siyasetin üzerindeki vesayetini inşa etmesi bakımından bir milat niteliğindedir. Darbe ile asker, siyaseti belirleyen etkin güç haline gelmiş ve Cumhurbaşkanlığı, Meclis, Senato, Hükümet, Anayasa

Mahkemesi gibi kurumların üstünde sürdürülebilir vesayet elde etmiştir. Devamında ordu siyasetin emrinde bir kurum olmaktan çıkmış ve siyasete emir veren bir kurum haline gelmiştir (Çetin, 2016). 1961 Anayasa MGK'yı askeri vesayet anayasal kurumsal mekanizması olarak inşa etmiştir.

Takip eden süreçte, ordu ülke genelinde toplumsal hareketliliğin ve çatışmanın artmasına ve sivil iktidarların insiyatif almakta zorlanmalarına tepki olarak bir kez daha 12 Mart 1971'de müdahale etmiştir. Dolaylı olarak gerçekleşen 1971 Muhtırası sonrasında Anayasada çok sayıda değişiklik gerçekleştirilmiş ve tüm bu değişiklikler ile birlikte askeri vesayet temel anayasal mekanizması olarak MGK'nın siyaset üzerindeki etkisi ve yetkisi arttırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleşen üçüncü askeri darbe olan 12 Eylül Müdahalesi, TSK tarafından 'Bayrak Harekâtı' şeklinde tanımlanmıştır. 1980 darbesi, askeri darbe ve müdahaleler içerisinde 27 Mayıs ve 12 Mart'a kıyasla en organize ve en köktenci müdahale olarak nitelendirilebilir. 12 Eylül darbesi, öncelilerden farklı olarak, çok partili hayatı uzun süre askıya alarak siyasi partileri yasaklamıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de yaşanan 1960 Askeri Darbesi, 1971 Muhtırası ve 1980 Askeri Darbesinin gösterdiği üzere, askeri darbeler toplumsal ve siyasal krizlerin çözümü için hareket etmiş görünseler de, aslında, demokrasi ve sivil siyaset üzerinde kalıcı olumsuz etkiler bırakmışlardır (Özgan, 2008). Finer'in de belirttiği gibi "ordu mensupları kendilerini devletin ve kurulu siyasi rejimin asıl sahibi olarak görmektedirler. Ülkenin siyasi ve ekonomik düzeni askerlerin çıkarlarını gözeterek kurulmuştur. Bu düzenin ve askerlerin çıkarına olan bölüşüm sisteminin bozulma ihtimali ortaya çıktığında, askerler mevcut düzeni korumak ve daha sağlam esaslara bağlamak için siyasi rejime müdahale etmektedirler" (Finer, 1975). Dolayısıyla askeri darbeler krizleri çözmek için değil de, askeri vesayeti genişletmek ve bir kurum olarak ordunun gücünü arttırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

3. 28 ŞUBAT'A GİDEN SÜREÇ VE ARKA PLANI

12 Eylül Askeri Darbesi sonrasında ülkedeki siyasi lider Kenan Evren'e göre Türk-İslam Sentezinin hayata geçirilmesi sonucunda, hem komünizme kaymalar engellenecek, hem de ülkenin doğusunda dindar aşiretlerin PKK'ya kaymaları engellenecekti. Refah Partisi'ne yönelik seçmen desteğinde 12 Eylül askeri yönetiminin benimsemiş olduğu Türk-İslam sentezi ideolojisinin önemli bir katkısı vardır. 12 Eylül döneminde getirilen siyasi yasaklar ve kapatılan çeşitli dernek ve vakıfların yaratmış olduğu boşluklar neticesinde, Refah Partisinin toplumdaki örgütlenmiş hali olan Milli Görüşçülerin önünün açılması mümkün olmuştur.

Öte yandan, uluslararası konjonktürün de etkisiyle ordunun birincil tehdit algısı büyük ölçüde değişmiştir. 1990 sonrası Soğuk Savaşın sona ermesiyle devletin nezdinde komünizm tehlike olmaktan çıkmış, askerlere göre en büyük tehdit irtica olmuştur. Milli Görüş hareketinin Refah Partisi üzerinden yükselişi, Siyasal İslam söyleminin güçlenmesine sebep olmuştur. Askerlerin, Refah Partisi'nin 1994 ve 1995 seçimlerindeki yükselişini endişeyle takip ettikleri bilinmektedir. Refah Partisi, 1995 genel seçimlerinde birinci parti haline gelmiştir. Seçim sonrası süreçte RP, DYP ile anlaşarak 54. Hükümeti REFAH-Yol koalisyonu adıyla kurmuştur (Özcan, 2000). Refahyol koalisyon dönemi boyunca tarikat liderlerine iftar, Taksime Cami yapılıma fikri, Ayasofya'yı tekrar Cami yapma düşüncesi, olaylı İran ve Libya gezileri, Kudüs Gecesi, memurların mesai saatlerine namaz ayarı yapılması, başörtüsü yasağının kaldırılması ve İmam-Hatiplerin daha da güçlendirilmesi fikirleri, kendi seçmen

tabanını konsolide ederek tek başına iktidar olma hedefine yöneliktir. Refah Partisinin kendi ideolojisi ile uyumlu girişimleri siyasetin gerilmesine ve özellikle Refah Partisi ile TSK arasında iplerin gerilmesine yol açmıştır.

3.1. 28 Şubat Süreci ve Asker-Sivil İlişkilerine Etkisi

Türk siyasi tarihinde ordunun meşru iktidara yaptığı müdahalelerde, 1960 ve 1980 Darbesi gibi direkt yapılan darbeler kadar 1971 muhtırası gibi dolaylı yoldan yapılan askeri müdahaleler de yaşanmıştır. 28 Şubat sürecini diğerlerinden ayıran en belirgin özelliği, askerlerin tabiriyle hükümetin ‘Silahsız Kuvvetler’ ile devrilmesidir. Yazar Ali Bayramoğlu 28 Şubat müdahalesinin diğerlerinden farkını şu şekilde dile getirmektedir:

“28 Şubat kalıcı, sürekli ve sistemin içinden büyüyen bir, yani bir elyafın içine atılmış kıvılcımı düşünün, onun içinden büyüyen ve bütün sistemin organlarını kapsayan bir militerleşmeyi ifade eder. 28 Şubat ani ve keskin bir darbe değildir. Tüm toplumun, ekonominin, karar alma mekanizmalarının adım adım demokrasi çerçevesinde, demokrasiye işaret ederek militerleşme durumudur” (Komisyonu, 2011).

Asker-Medya-STK el ele vererek, Refah Partisi’ni irtica tehlikesinin baş mimarı olarak göstermiştir. Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya’nın söylemine göre, “İrtica PKK’dan bile tehlikelidir” (Erbakanın MGK’da Zor Anları, 1997). Bu sayede askerin silaha sarılmadan, perde arkasından yapmış olduğu baskılar neticesinde Refahyol hükümeti görevden el çekirilmiş, Refah Partisi kapatılmış ve lideri Necmettin Erbakan siyasi yasaklı olmuştur.

Türk siyasetine post-modern darbe tanımlamasıyla girecek olan 28 Şubat MGK toplantısı Çankaya Köşkü’nde 15.10’da başlamıştır. MGK toplantısı yaklaşık olarak 9 saat sürmüştür ve toplantı sonrasında asker, hükümete tavsiye değil talimat niteliğinde 18 maddelik bir karar listesi dayatmıştır. Ordu, rejimin koruyucusu-devletin sahibi rolüne tekrar bürünerek seçimle iş başına gelmiş iktidara bir kez daha talimat vermiştir. 18 maddelik listede Refah Partisinin kendi kuruluş kodlarına aykırı maddeler bulunmaktadır.

Aynı süreçte, Genelkurmay Başkanlığı tüm birliklere, üniversitelere, yargı, medya ve sivil toplum kuruluşlarına, Dışişleri Bakanlığına ve Rekabet kurulu üyelerine "irtica" brifingini vererek kamuoyunda irticaya karşı bir farkındalık yaratılmasını amaçlamıştır (Dış İşlerine İrtica Brifingi, 1197). 1997 yılının haziran ayına gelindiğinde Refahyol iktidarı bir yol ayrımına gelmiştir. Asker bir yandan “irtica” brifingleri vererek laik-seküler toplumu konsolide etmeye çalışmakta, diğer yandan 28 Şubat kararlarını büyük bir kararlılıkla uygulatmaktan taviz vermemektedir. Bu baskı politikaları neticesinde Koalisyon’un DYP’li milletvekilleri istifa etmeye başlamıştır (Birand, 2012). Nihayetinde, 18 Haziran Başbakan Erbakan Köşk’e çıkararak Cumhurbaşkanı Demirel’e istifa mektubunu sunmuştur (Bican, 2012).

28 Şubat sürecinin siyasete olan en büyük etkisi ilk adımda Refah Partisi’nin kapatılması olmuştur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Refah Partisi hakkında Anayasa’nın 69. Madde 6. Fıkrası uyarınca, “Laikliğe aykırı eylemlerin odağı” gerekçesiyle kapatma davası açılmıştır.

MGK Kararları ile resmiyete dökülen ve Erbakan hükümetinin istifasıyla sonuçlanan 28 Şubat süreci, Refahyol Koalisyonu sonrasında göreve gelen Ansol-D iktidarı döneminde de devam etmiştir. Yeni hükümetin kurulmasıyla asker-sivil ilişkilerinin normalleşeceğini ve

sivil siyaset yönünde ivme kazanacağı görüşü boşa çıkmıştır. Bu dönemde de askerler, Mesut Yılmaz başbakanlığındaki Anasol-D Hükümetine brifingler vermeye devam etmiştir. Ayrıca, MGK toplantılarında askerler sivillere yönelik baskısını sürdürmüş ve Meclis'ten istedikleri yasa ve kararların çıkması için çalışmıştır (Tayyar, 2009).

Gazeteci Hasan Cemal'in ifadesiyle; askerler 28 Şubat'ta neredeyse Anasol-D döneminde de aynı yerde durmaktadır (Cemal, 2010, 277). Ekim ayında gerçekleştirilen MGK'da MGSB (Milli Güvenlik Siyaset Belgesi)'nin değiştirilmesi kararı alınmıştır. Bu karara göre; dış politika ve Türkiye'nin komşuları ile olan ilişkileri için bir yol haritası belirlenmiş olup, bu haliyle MGSB Bakanlar Kurulu imzasına açılarak kararnameye dönüşecek ve bu kararnameden sonra hiçbir yasa ve anlaşma bu kararnameye aykırı olamayacaktır (Doğan, 1997). Askerler bu kalıcı çözümle birlikte sivil siyasetin üzerinde oluşturduğu vesayeti perçinlemeyi hedeflemektedir.

Gazeteci Ali Bayramoğlu, 28 Şubat sürecinin asker-siyaset ilişkisine olan etkisini ifade ederken şunları söylemiştir; *“Asker sadece siyasete ve siyasetçiye müdahale etmekle yetinmeyerek bizzat siyaset yapmakta ve üretmektedir. Bunu da siyaset meselelerini devlet tekeline alarak, siyaset dışı ilan ederek ve millileştirerek gerçekleştirmektedir. Asker-sivil ilişkilerinin yeni dinamiklerine yönelik göstergelerde ortaya çıkmaktadır. Askeri otorite ilk kez sivil bir dönemde, dolaylı değil doğrudan bir üslubu benimsemiştir”* (Bayramoğlu, 2007).

4. SONUÇ

Sonuç olarak, Türkiye'de asker ve sivil alanlar arasında keskin bir ayırım oluşturulamamış, askerin sivil siyasete yönelik müdahalesi aralıklarla devam etmiştir. 28 Şubat 1997 tarihinde gerçekleşen müdahalesi ile TSK, siyaset üzerindeki etkisini bir kez daha ispatlamış ve askeri vesayet alanını genişletmiştir. İrtica tehdidi üzerinden kurduğu hegemonyası ile sivil toplumu da bu ortamda bir taraf haline getirmeyi başarmıştır.

28 Şubat süreci devamında ve sonrasında Siyasal İslam'ın temsilcileri arasında da önemli kırılmalar yaşanmıştır. Fazilet Partisi Genel Başkanlık seçimlerinde Erbakan'a bağlı olan gelenekselci grubun adayı Recai Kutan ile Milli Görüş içerisinde gençleri ve yenilikçi kesimi temsil eden Abdullah Gül'ün başkan adaylığı kıran kırana bir yarış içerisinde gerçekleşmiştir. Yarıştan az bir farklı Recai Kutan'ın galip çıkması neticesinde Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül ve Bülent Arınç'ın başını çektiği grup, Fazilet Partisi'nden ayrılarak yeni bir parti kurmuşlardır. Adalet ve Kalkınma Partisi adıyla kurulan bu yeni parti kısa bir süre sonra 2002 yılındaki genel seçimlerde tek başına iktidar olmuştur.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. (1999). F. AHMAD içinde, *Modern Türkiye'nin Oluşumu* (s. 152). İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Bayramoğlu, A. (2007). A. Bayramoğlu içinde, *28 Şubat - Bir Müdahalenin Güncesi* (s. 219). İletişim.
- Bican, M. (2012). M. Bican içinde, *28 Şubatta Devrilmek* (s. 104). Truva Yayınları.
- Birand, M. A. (2012). M. A. Birand içinde, *Son Darbe - 28 Şubat* (s. 89). İstanbul: Doğan Kitap.
- Burak, B. (2011). Yüksek Lisans Tezi. *Osmanlıdan Günümüze Ordu-Siyaset İlişkileri*, s. 45.
- Çetin, H. (2016). H. ÇETİN içinde, *Türk Siyasal Hayatında Krizler, Kahramanlar ve Hainler* (s. 58). Ankara: Orion Kitabevi.
- Demir, E. A.-A.-U. (2013). E. A.-A.-U. Demir içinde, *Osmanlı İmparatorluğunda Askeri İsyanlar ve Darbeler* (s. 21). İstanbul: Yeditepe.
- Demir, E. A.-A.-U. (2013). E. A.-A.-U. Demir içinde, *Osmanlı İmparatorluğunda Askeri İsyanlar ve Darbeler* (s. 22). İstanbul: Yeditepe.
- Dış İşlerine İrtica Brifingi*. (1197, 06 27). www.milliyet.com.tr: <https://www.milliyet.com.tr/the-others/disislerine-irtica-brifingi-5380333>) adresinden alındı
- Doğan, Y. (1997, 26 12). *Milli Güvenlik Belgesi Yürürlükte*. www.milliyet.com.tr. adresinden alındı
- Duman, M. Z. (2019). Türkiye'de Ordu-Siyaset İlişkileri ve Askeri Darbelerin İdeolojik Kökenleri. *İnsan&İnsan*, 145.
- Erbakanın MGK'da Zor Anları*. (1997, 08 12). www.milliyet.com.tr: (<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/erbakanin-mgkdaki-zor-anlari-5379064> adresinden alındı
- Finer, S. E. (1975). S. E. FİNER içinde, *State and Nation Building in Europe* (s. 124). Princeton: Princeton Üniversitesi Yayınları.
- Komisyonu, T. T. (2011). *10/236 Sayfa: 7*. Ankara: TBMM.
- Küçük, C. (1991). <https://islamansiklopedisi.org.tr/babiali-baskini>. islamansiklopedisi.org.tr. adresinden alındı
- Lewis, B. (1993). B. Lewis içinde, *Modern Türkiye'nin Doğuşu* (s. 26). İstanbul: Arkadaş.
- Özcan, G. (2000). Doksanlarda Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politikasında Artan Etkisi. G. ÖZCAN içinde, *En Uzun On Yıl* (s. 296). İstanbul: Bük.
- Özgan, A. (2008). Yüksek Lisans Tezi. *28 Şubat Sürecinin Siyasal Açından Neden ve Sonuçları*, s. 37.
- Söğütü, İ. (2000). İ. Söğütü içinde, *Ordu, Devlet, Demokratikleşme* (s. 56). İstanbul: İletişim.
- Sönmez, Esat (2009). Asker ve Sivil Cumhurbaşkanlarımız. *Milliyet Blog*. <http://blog.milliyet.com.tr/asker-ve-sivil-cumhurbaskanlarimiz/Blog/?BlogNo=166817> adresinden alındı
- Tayyar, Ş. (2009). Ş. Tayyar içinde, *Kıta Dur* (s. 118). Timaş.
- Yener, Y. D. (2016, 2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1871989>. dergipark.org.tr. adresinden alındı